

Poročilo Komisije za etična vprašanja

Senatu UL o delu Komisije za etična vprašanja v študijskem letu 2013 – 2014

V preteklem študijskem letu je imela komisija dve seji 16. 4. 2014 in 1.7 2014.

Na 1. seji je sodeloval tudi rektor prof. I. Svetlik. Na tej seji je komisija obravnavala dve temi – probleme, povezane z organizacijami, ki jih ustanovijo ali pri njih sodelujejo univerzitetni učitelji in ti.«konkurenčna klavzula» in rezultate študije, ki jo je izvedla Komisija za ženske v znanosti pri Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport. -"Znanost za ženske , ženske v znanosti" pod vodstvom prof. dr. Mirjane Ule, predsednice komisije za ženske v znanosti pri MIZŠ 2010 – 2014.

Kar zadeva prvo temo so bila izpostavljena naslednja vprašanja: problem konkurenčne klavzule, problem konflikta interesov ter koruptivno tveganje, ki je lahko povezano pri teh dejavnostih.. Gre predvsem za vprašanje razmerja med *primarnim* delom zaposlenih na UL (tj. pedagoškim in raziskovalnim delom za javni sektor) in njegovim ali njenim *sekundarnim* delom (tj. delom v zasebnem sektorju izven UL). Področji morata biti čim bolj ločeni, primarni javni interes na UL mora prevladovati nad zasebnim. Eden izmed vidikov te problematike je to, da se pri zasebnem delu pogosto uporabljajo oprema ali prostori, ki pripadajo javnemu sektorju. Kot poseben problem je komisija izpostavila tudi vprašanje ti. izrednega študija in plačljivost študija na sploh. Po mnenju komisije gre za anomalijo v sistemu javnega visokega šolstva, ki pa je hkrati pomemben vir dohodka univerzitetnih organizacij, pri katerih se financiranje iz javnih sredstev zmanjšuje. V zvezi s to problematiko je komisija menila, da je potrebna nadaljnja razprava in da bi UL morala to področje urediti s svojimi notranjimi predpisi.

O drugi temi – Znanost za ženske, ženske v znanosti« - je poročala prof. Mirjana Ule in predstavila rezultate opravljene študije. Osrednji rezultat je ugotovitev, da obstajajo v univerzitetnem okolju prikrite oblike diskriminacije žensk v znanosti. To se kaže ne le pri deležu žensk med najvišjimi univerzitetnimi nazivi in v njihovem majhnem številu med nagrajenkami za raziskovalno delo, temveč tudi v njihovi manjši zastopanosti na vodstvenih mestih znotraj kompleksa znanosti. To ima za posledico tudi manjšo finančno nagrajevanje žensk. Prof. dr. Mirjam Ule je povezala intelektualni premislek in praktična prizadevanja za izboljšanje delovnih pogojev ter opaznejšo, bolj enakovredno vlogo žensk pri odločanju o vsebinskih in finančnih platih znanosti.

Na 2. seji je komisija obravnavala osnutek Etičnega kodeksa za raziskovalce, ki ga je pripravila statutarna komisija UL. Komisija je imela nekaj predlogov sprememb in dopolnitev k temu osnutku. Zaradi prekrivanja nekaterih določb tega osnutka in besedila Etičnega kodeksa UL je komisija menila, da bi bilo smiselno razširiti veljavni Etični kodeks z določili o etičnem ravnanju na področju raziskovanja. Komisija je tudi predlagala, da bi bilo vsako načelo kodeksa opremljeno z ustrežno obrazložitvijo. Poleg tega je menila, da bi bilo

smiselno besedilo osnutka razširiti še z nekaterimi drugimi vprašanji ter kot primer dobre ureditve navedla Smernice za raziskovalno delo Nemške raziskovalne organizacije.

Poleg dela na sejah komisije sodi v poročilo o delu tudi sodelovanje članice komisije prof. dr. Katje Breskvar na posvetu, ki so ga organizirali SAZU, Komisija za ženske v znanosti pri MIZŠ in Slovenska znanstvena fundacija 19. 9. 2014 z naslovom »Perspektive odgovornosti, etike in spolov: nova razmerja v znanosti«, kjer je poročala o delu komisije.

Ker se je v preteklem študijskem letu zaključil mandat komisije, mi dovolite, da o delu komisije podam tudi nekaj zaključnih misli.

Komisija je pri svojem delu orala ledino, zato je bilo njeno delo nekoliko negotovo in iščoče. Zato bi bilo najbrž umestno, da se novo imenovana komisija seznaní s sklepom o opredelitvi nalog in jih morda spremeni ali dopolni.

Bistvenega pomena za uspešno delo komisije je vsekakor podpora vodstva univerze in rektorja.

V komisijo morajo biti imenovani člani/ce, ki so zainteresirane za delo v njej, s čemer bo zagotovljena njihova aktivna vloga v komisiji.

V zadnjem letu je komisija po moji oceni začela z obravnavo vprašanj, ki so za integriteto dela na univerzi bistvenega pomena, a zahtevajo poglobljeno analizo in tudi ustrezno normativno ukrepanje na ravni univerze. Komisija je pri svojem delu tudi ugotovila, da bi potrebovala bolj učinkovito strokovno podporo za svoje delo – vprašanja, ki jih je obravnavala, bi zahtevala bolj analitičen in študiosozen pristop (na primer proučitev urejanja delovanja fakultetnih učiteljev v gospodarskih organizacijah na drugih univerzah v tujini), a zato ni bilo ustreznih kadrovskih in materialnih pogojev.

Člani in članice komisije so iz razgovorov s kolegi ugotavljali, da univerzitetni delavci na fakultetah niso bili obveščeni o delu komisije – za spletni obrazec za prijavljanje nadlegovanja na delovnem mestu ni vedel tako rekoč nihče iz njihovega univerzitetnega okolja. Ni se mogoče ubraniti vtisu, da so vse informacije o delu komisije obtičale na ravni vodstev fakultet. Dobra obveščенost o delu komisije pa je nujen pogoj za njeno dobro delo.

Kljub začetnim težavam in morebitnim pomanjkljivostim pri delu prvega mandata komisije, upam, da bo opravljeno delo dobra podlaga za nadaljnje uspešno delo.

Akad. Alenka Šelih, predsednica